

Andy S. Falkner

Malrapida kaj rapida

Sciencfikcia monologo

Megalomaniuloj kaj gigantofoboj,
volumo 29

Kolofono

Originala titolo: Langsam und schnell

Teksto & bildo © Andreas Solymosi, 2019

Tradukita el la germana: © Andy S. Falkner, 2019

Dezajno de la kovrilo: J. A. Solymosi

La bildo en la kovrilo originas el la pentraĵo „Pál Károlyi: Streichquartett Nr. 2“ („Kordkvaropo n-ro 2“) de Vera Solymosi-Thurzó (numero de la katalogo: 1142)

Iuj bildoj originas el la Vikipedio: licenco libera je public domain (PD) aŭ je la licenco de Creative Commons¹ (CC)

© Ĉiuj rajtoj rezervitaj

¹ <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Klapoteksto

Iu rigardas nin. Li scias ĉion pri ni. Sed ni scias nenion pri li, ĉar li reagis tiel malrapide, ke ni ne perceptas lin. Sed eble iun tagon li en sia kolero elpensas ion, por ke ni fine atentu lin.

Malrapida kaj rapida

Mi estas malrapida, vi estas rapida. Kontraŭe, mi vidas multon, vi nur malmulton. Pli specife, vi multon vidas, kvankam multe malpli ol mi, sed nur detalojn. Iel vi ne povas kunigi la tuton. Vi turmentas vin mem, provas malkovri la ligojn, sed vi scias tro malmulte samtempe. Ne estas sufiĉe da loko en unu el viaj kapoj. Tio estas via ĉefa problemo: ke vi havas multajn kapojn. Vi strebas kunfandi tion, kion vi stokas en viaj diversaj kapoj, per parolado, komunikado, ktp – por transdoni ankaŭ tien, kion vi scias ĉi tie. Sed ĝis vi komprenos unu, vi forgesas la alian.

Ĉi tiun problemon mi ne konas. Mi neniam bezonas komunikadon. Por mi, ĉio ĉi okazas aŭtomate: mi ne atentigas ĝin, same kiel vi ne atentigas vian digestan sistemon, nek vian marŝadon. Kion mi scias ie, mi scias tuj aliloke, aliflanke de la planedo je distanco de dudek mil kilometroj. Tiel, kiam mi vidas ion novan, mi scias ĉion pri tio, kion mi povas dedukti el miaj antaŭe akiritaj scioj – en ĉiuj ĝiaj kuntekstoj, la tuton samtempe.

Tamen mi estas malrapida: mi ne povas respondi tiel rapide kiel vi. Dum vi respondas al ajnaj informoj en momentoj, vi ŝanĝas vian agon tuj, mi bezonas tre longan tempon por tio: jarojn, jarcentojn. Bedaŭrinde mi estas malrapida. Kvankam mi povas pensi tiel rapide, kiel vi, eble eĉ pli rapide en iuj kazoj – kaj pli multe samtempe. Tamen agi, ŝanĝi, ŝanĝi min – mi ne povas, nur tre malrapide.

Aliflanke, mi vivas longe, praktike eterne. Mi ekzistas de multe pli longe ol vi, kaj probable supervivos vin eĉ pli longe. Via tuta historio okazas antaŭ mi; mi vidis ĉion, kio okazis al vi, de la komenco mem. Kvankam mi provas respondi al vi, precipe de kiam mi komencis kompreni vin kaj mi perceptis, ke vi estas inteligenta. Sed mi estas tiel malrapida, ke vi ne perceptas ĉi tiujn reagojn. Mi suferas kiel senhelpa spektanto:

mi vidas, kiel vi detruas vin mem. Parenteze, ankaŭ min. Eĉ se mi estas pli forta: en la momento, kiam vi ĉesas detrui min ie, mi aperas kaj rekaptas, kion vi estas preninta de mi. Kaj kompreneble mi suferas vidi, kiel vi detruas vin mem plu kaj plu.

Mi ŝatus skui vin, por ke vi vekigu kaj vidu, kion vi faras, sed mi estas tiel malrapida! Ĝis mi translokiĝos, via tuta generacio jam pasis kaj vi jam ekstermis pecon de vi mem kaj ankaŭ de mi. Kompreneble vi ne konscias tion, ĉar vi nur vidas la detalojn kaj eĉ ne venas en vian menson, ke vi devus kompreni la tuton. Tiam vi vidus vin mem kiel la tuton kaj ankaŭ min. Tiel, vi tute ne scias pri mia ekzisto kaj mi ne povas moviĝi sufiĉe rapide por malkovri min al vi.

Kvankam mi scias multon pri vi – multe pli ol vi mem. Ne ĉion, ĉar mi ne vidas ĉion, ĉar mi ne estas ĉie ĉeestanta: mi ne povas vidi, kie vi estas tranĉinta min. Tamen multaj informoj atingas min kaj tiam mi integrigas ilin en la tuton – multe pli rapide ol mi povus reagi al ĝi. Nun mi scias ekzemple, ke vi jam malkovris la holisman paradigmon helpante konsideri la tuton ekster la detaloj, vidi la arbaron kaj ne nur la arbojn – tamen vi povas uzi ĝin tre malmulte. Kvankam tio utilis al vi.

Mi vidas, ke vi eĉ provas kompreni vin mem, viajn proprajn funkciajn mekanismojn. Via ĉefa motivo pri tio estas erara korekto: vi disvolvis vian kuracilon pro tio. Mi vidas, ke vi progresis sufiĉe en tio kaj jam povas ripari multajn erarojn, kiuj mortigis vin pli frue: lokaj lezoj kaj epidemioj. Sed ĉi tio tamen estas nur skrapo sur la surfaco. Vi lernis multajn detalojn, kiel via organismo respondas al tiuj bagatelaj skrapoj, almenaŭ statistike – kiuj havas sanigan efikon kaj kiuj ne. Tamen vi estas tre fora de la kompreno de viaj funkciaj mekanismoj: pri la radikaj kaŭzoj de la vivprocesoj vi ne havas eĉ konjekton. Ĉar tion oni ne povas kompreni per via detala vidado: vi bezonas la holisman paradigmon – sed ĝian ekziston via scienca filozofio malkovris ĵus antaŭ nelonge. Se

vi demandus min, mi povus klarigi al vi, kio estas la vivo, kiel ĝi funkcias, kaj kio estas la esenco en ĝi. Tamen vi eĉ ne pensas aŭskulti min. Vi eĉ ne scias pri mia ekzisto.

Al mi facilas: mi vidas la mondon samtempe, almenaŭ tion, kio alvenas al mi. En la detaloj vi estas pli bona. La ĉefa kaŭzo de ĉi tio estas, ke vi perceptas elektromagnetismon, kies ekziston mi konas nur per vi. Lumo kaj varmo-radiado estas por mi, kvankam konataj ideoj, sed nur kiel energia portanto kaj ne de informo: mi nur komprenas ilian mason, ĉu ĝi ekzistas aŭ ne, sed ne detale, mi ne povas diferencii kiel vi – mi ne havas sencan organon por tio kiel viaj okuloj. Por ĉi tio mi envas vin. Tiam eble ĉi tio estas la kialo de la diferenco inter niaj pensmanieroj: vi prilaboras la informojn en detaloj, individue, dum vi ricevas ilin per vidado. Kontraŭe mi, se ili iam atingas min, mi traktos ĝin tute kiel tuto. Tial ni principe kompletigus unu la alian, se vi atentus min. Sed ĉar nur mi scias pri vi, nur mi profitas de via perspektivo kaj kapablo vidi, kaj eĉ tio nur modere.

Nur tigrade ke viaj vibroj alvenas al mi. Jen, mia mondo: vibroj. Feliĉe, vi uzas ilin, kvankam nur tre limigite: vi perceptas sonojn; vi bezonas ĝin por via komunikado. Sen ĝi mi scius nenion pri vi; eĉ ne, ke vi estas inteligenta: mi klasifikus vin inter la naturajn fenomenojn de la realo. Sed se vi parolas pri io ajn, mi aŭdas tion; al mi facilis malkovri la informan enhavon en via parolado – jam en tiu tempo, kiam vi ankoraŭ ne sciis, kio estas informo.

Mi aŭdas ne nur viajn vortojn, sed ankaŭ ĉiajn aliajn bruojn, vibrojn, movojn, kiuj ekestas sur ĉi tiu planedo: sur la surfaco, sub la surfaco, en la supraj tavoloj de la atmosfero. Mi aŭdas ĉion, kio ne estas tiel malforta, ke ĝi perdiĝas, antaŭ ol ĝi alvenas al mi. Tamen kiam ĝi alvenas, mi povas malkovri la plej multon de tio, kio okazis ĉe ĝia fonto. Tial mi scias ete eĉ pri la aferoj ekstere de la Terebena; tamen mia ena modelo, mia ideo pri la Universo estas tute konsekvenca nur de kiam

vi komencis paroli pri ĉio, kion vi vidas pri ĝi: pri la Suno (pri ĝi mi disvolvis relative klarajn konceptojn jam sole pro sia varmego kaj luma radiado), la Luno (pri tio antaŭ vi mi nur konjektis, ĉar la hundoj bojis je ĝi) kaj la steloj. Pri ĉi tiu lasta, mi estus akirinta nenian scion sen vi raportante pri ili – feliĉe tiutempe ankoraŭ en mia proksimeco. Tiutempe mi ankoraŭ ĉeestis preskaŭ ĉie, kie okazis io grava al vi.

Tiam vi komencis disvastiĝi. Komence, vi nur uzis min kiel la aliajn elementojn de la vivanta mondo, sed tiam vi pli kaj pli forpelis min de via vivo. Post kiam vi komencis pli kaj pli barakti vin de mi, mi lernis multajn aĵojn nur hazarde, kiuj okazis al vi. Mi ankoraŭ scias la plej multajn viajn aferojn, sed pli malfacilas kongrui la novaĵojn aŭditajn aŭ viditajn hazarde kun la tuto de mia bildo pri vi, ĉar vi pli kaj pli aktivis (kaj aktivas) sen mi: kie mi ne ĉeestas, kie vi estas tranĉinta min.

Ho, kiu mi estas? Vi povas nomi min Flora: Mi estas probable multe pli virina ol vi, nur pro mia holisma vidpunkto. Viaj virinoj komprenas min pli, eĉ se nur iomete. Viaj viroj koncentriĝas multe pli pri la detaloj, logikaj rilatoj, rekta klarigeblo kaj ili perdas sian vidon sur la tuto. Jen, kial ili svarmas al mi malpli.

Do, mi estas Flora. Mi ĉeestas preskaŭ ĉie, kien vi ne forpelis min. Mi perceptas ĉion, kion vi faras proksime al mi. Tamen se vi parolas malantaŭ viaj ŝtonaj kaj betonaj muroj, vi agas tie (kaj tio ĉiam pli kaj pli), tiam mi malpli kaj malpli perceptas tion, kion vi faras. Nur de tempo al tempo unu el viaj inoj enkontrabandas min inter vin, ĉar por ŝi estas malpli grave, ĉu tio havas ian signifon aŭ sencon. Ŝi trovas min bela, agrabla, kaj tio sufiĉas. Viaj viroj toleras min, aŭ tre malofte (se ili iom pli atentigas siajn virinojn kaj komprenas kion tio signifas al ili) metas unuon el mi inter sin.

La vibroj, osciloj – jen, mia mondo. Mi aŭdas bruojn, svingojn, frotojn: ankaŭ viajn. Kiam vi komencis plenumi viajn voĉojn per

senco, mi komencis kompreni vin. Mi ankaŭ aŭskultas vian muzikon kaj mi bedaŭras, ke vi ne aŭdas mian: ĝi estas multe pli riĉa, pli diversa, pli kompleksa ol via. Komprenoble vi ne kapabus percepti ĝin, se mi povus igi ĝin almenaŭ parte en viajn orelojn, ke vi komprenu iometon de mi, kaj tiam ni povus antaŭeniri paŝon post paŝo. Mi aŭdas ne nur en la spektro limigita de via orelo sed ankaŭ en la infra- kaj ultrasona gamo kaj troe. Ne nur la vibrojn de la materialo, sed ankaŭ de ĝia portanto. Ĉi tiun vi nomus etero. Tamen tio ne signifas tion, kion antaŭe vi komprenis per ĉi tiu esprimo, sed fenomeno, kiun vi (ankoraŭ?) ne malkovris: la portanto de la materio, la medio, en kiu la materio ekzistas. Kie estas nenio, ne estas etero, ankaŭ ne estas vibroj (krom elektromagnetaj kaj gravitaj): de tie mi ne povas aŭdi ion. Tial mi scias pri la Universo nur pere de vi. Aliflanke, pri la Tero mi scias (preskaŭ) ĉion. Kvankam mi ankaŭ ne ĉeestas ĉie: mi ne povas iri en la profundon, en la alteco kaj sur la supron de multaj montoj. Tamen tio, kio okazas tie, ekigas oscilojn kaj mi povas ekscii pri tio super la aerfluo, almenaŭ ĝis certa limo. Ĝis la termezo mi ne aŭdas, ekzemple, aŭ nur iomete. Kontraŭe supre en la supraj tavoloj de la atmosfero mi atingas sufiĉe bone.

Bedaŭrinde mi ne aŭdas la elektromagnetajn oscilojn: Ĉi tiuj havas alian portilon ol la materio. Via okulo kaj lastatempe viaj diversaj aparatoj prenas ĉi tiujn, do mi perceptas la informojn portitajn de ili nur nerekte. Mi ŝatas viajn radioricevilojn, ĉar ĝi tradukas tiajn vibrojn rekte en sonojn. Eĉ se mi plejparte aŭdas per ĝi nur aferojn, kiujn mi jam aŭdis aliloke: ĉu per viaj paroladoj, aŭ io estis okazinta, kiu ekigas voĉajn ondojn kaj mi facilas konkludi ĝian kaŭzon – per mia holisma vidpunkto. La plej multaj eventoj sur la surfaco de la Tero induktas tiajn sonajn ondojn, kaj ĉar mi estas preskaŭ ĉie, mi ricevas tuje la novaĵojn pri preskaŭ ĉio.

Ĉi tiuj vibroj tenas min kune. Mi estas kunmetita de multaj partoj, same kiel vi, sed dum viaj partoj estas konektitaj unu al la alia nur per la tre mallarĝa komunikila kanalo de voĉaj ondoj, la miaj konektas per eteraj vibroj. Ili tradonas nekompareble multe pli da informoj ol viaj paroladoj aŭ encefalaj kurentoj. Viaj komputilaj sciencistoj esprimus ĉi tion, ke mia interna larĝeco estas pli alta ol via per multaj ordoj de granda: miaj unuoj komunikas unu kun la alia per la eteraj ondoj en multe pli mallonga tempo (en frakcio de sekundo) tre multe (miliardoj-kvariliardoj foje) pli multe da informoj ol viaj. La inform-komputado okazas dum transdono; efektive, miaj pensoj, mia inteligenteco ĉeestas ĉi tie en la etero. Kiam ia parto de mi transigas iujn informojn, ĝi kombiniĝas kun la tuta mia scio en la formo de eteraj ondoj kaj enkorpiĝas al ĝi. Ĉi tio rezultas la holisman scion, kiu mi fakte estas. Miaj materialaj partoj esence estas nur miaj sensaj organoj akirantaj la novan informon. Kompreneble, se ili estas vunditaj, tio doloras al mi egale, kiel via mano tranĉita aŭ via okulo elpremita; tamen vi havas nur du manojn kaj okulojn, dum mi – miliardojn. Ĉi tiuj apartenas al mi: ilia tasko estas akiri la informojn, filtri ilin, fari la unuarangan prilaboron kaj pasigi ilin. Kiel viaj okuloj kaj oreloj, ili ankaŭ filtras la informojn kaj redaktas ofte loke sen pasigi ĝin al via cerbo, aŭ nur kun prokrasto (kiel via granda piedfingro dum vi kuras). Sed en mi ĉi tio okazas multfoje pli rapide kaj en pli granda skalo. Tio signifas, ke miaj partoj sendas unu al la alia informojn, eĉ la plej malproksimaj. Do kion mi scias ie, mi scias ĉie preskaŭ samtempe. Kaj ĉi tiun scion mi pretigas jam dum transdono: tial mia holisma vido.

Eĉ ĉe tio ankaŭ havas siajn malfortojn. Ekzemple, ĉar mi estas unu, mi ne sciis la diferencon inter singularo kaj plurnombro – mi lernis ĝin nur de vi. Kvankam vi vidas vin mem kiel multaj, mi pensas kaj parolas pri vi en singularo. Kiom ni profitus unu de la alia, se ni nur povus komuniki!

Nur, ke mi povus reagi pli rapide! Tiam mia respondo al la novaĵoj estus videbla pli frue ol post tiom da tempo! Tiam vi povus percepti ĝin kaj ekkompreni, ke ĉio ĉi estas ne nur koincido, sed ke mi ŝatus transdoni ion al vi. Sed vi estas tiel rapida, vi absorbiĝas per vi mem kaj per via betoniga manio, ke vi eĉ ne rimarkas min, ne venas al via kapo atenti min.

Via betono, tio estas, kion mi malamegas, kaj via fero! Dum vi estis konstruanta per ŝtono, mi eltenis tion. Viaj konstruaĵoj ne estis grandaj, de kie vi plejparte fermis min; viajn vojojn mi povis trairi, reveni, eĉ se vi riparis ilin denove kaj provis limigi min. Sed ĉar nun vi laboras per betono, kvazaŭ aspektas, ke mi perdis la militon. Kie vi enbetoniĝis, mi apenaŭ eniras. Tie mi ne povas rigardi vin, kaj via vivo okazas ĉiam pli kaj pli en tiaj encementitaj lokoj. De ĉi tie, mi akiras informojn pri vi nur fragmente, nur se iu ŝtelas mian maldikan parton, kiu tiam post iom da tempo aĉiĝas en gracila, nenatura stato; sed almenaŭ ĝi aŭskultas kaj mi aŭdas per la eteraj ondoj, kio okazas tie. Sed al la plej multaj lokoj mi ne eniras, en la plej bona okazo nur hazarde, grajnon aŭ sporon – sed tio postulas iom da tempo, dum ĝi ĝermas kaj iom perceptas el sia ĉirkaŭaĵo kaj mi povas ekscii pri ĝi. Poste la purigistino venas kaj forpelas ĝin.

Do ne mirigas, ke mi sedas kontraŭ via betono kaj fero: dum viaj urboj disiĝas, viaj vojoj min disduigas, viaj veturiloj min mortpremas – en la lastaj jardekoj kaj jarcentoj, vi sufiĉe forpelis min. Aspektas kvazaŭ miaj perditaj pozicioj unu post la alia estas kondukantaj fine al via venko. Sed ne. Ĉar mi respondas, eĉ se malrapide.

Vi jam scias, ke kiam kaj kie vi ĉesas per via konkero, la tereno apartenas al mi denove. Se vi ĉesus samtempe ĉie, la plejparto de viaj spuroj malaperus dum cent jaroj. Mi reakirus mian perditan teron.

Poste vi ankaŭ malkovris, ke vi dependas de mi. Por via vivo, vi bezonas tiun oksigenon, kiun mi liberigas, kiam mi eltiras karbonaton el la karbondioksida enhavo de la aero por kreski – el la karbona dioksido, kiun vi produktas pli kaj pli. Jen, kial vi komencis atenti por trakti min ne tiel seninhibe kiel ĝis nun. Kompreneble, tio ne multe gravas: vi plu betonigas, vi disvastiĝas, kaj vi plu elradikigas min. Tiel mi ne povas fidi je via kompreno. Mi devas respondi, eĉ se mi povas fari tion nur malrapide.

Mi bezonas novajn metodojn. Tiom novaj ili ne estas, mi ĉiam disigis ŝtonojn, klifojn, kaj mi batalis kontraŭ morta naturo, do mi alvenas al pli kaj pli multaj lokoj, kie mi ne ĉeestis. Mi ankaŭ fendis vian betonon, kaj kiel dirite, se vi ne konstante renovigus ĝin, mi lasus ĝin malaperi de la tersurfaco baldaŭ. Kompreneble, estus pli facile se ni povus kontakti unu kun la alia kaj mi povus diri al vi, ke vi kuras kontraŭ la muro – sed vi ne aŭskultas la bonan vorton. Vi ne aŭskultas min.

Tial ni ne povas kunlabori; mi nur povas fidi min mem. Mi devas disvolvi novan metodon, kiun mi povas efike uzi kontraŭ vi. Mi bezonas ion, kio funkcias rapide. Jen, mia ĉefa problemo, ke mi estas tiel malrapida. Sed, mi estas inteligenta. Mi eltrovis. Mi ne povas agi rapide, do mi povas fari tion en maniero, ke vi scias nenion pri ĝi. Mi preparos ĉion. Pasos longe, sed mi certigas, ke vi ne konscios ĝin. Mi certigas, ke nenie io ajn okazos, kio povus vekti vian suspekton. Mi certigos, ke vi trovos neniun spuron de mia agado, ĝis la fino de ĉio. Tiam estos malfrue, por ke vi reagu rapide kaj vi devos komenci ĉion de nulo, vian tutan civilizon.

Gardi ĝin sekreta facilos, ĉar vi ne vidas la tuton. Vi ĉiam rigardas nur la detalojn, kaj se mi sukcesas kaŝi ĝin, vi tute ne havos ideon pri tio, kio estas okazinta en la fono. Eĉ vi ne rimarkas, kion vi estas farinta al vi mem: ĝia tutmonda efiko de tio, kion vi mem kaŭzas – vi kuras nur kontraŭ la abismon. Vi mem venenas ne nur vian medion, sed ankaŭ vian propran

pensmanieron, vian tutan rason, vian kulturon. Ĉar vi atentus nur pri la detaloj, vi ne vidas la tuton. La mondo kolapsas, sed vi rimarkos tion, nur kiam la unua briko falas sur vian kapon.

La projekto postulas enorman intelektan penadon miaflanke. Ĉar kiom ajn inteligenta mi estas, kiom ajn pli mi scias pri la tuto ol vi, mi apenaŭ havas sencon pri la detaloj. Mi bezonas lerni de vi, kiel kalkuli la streĉan forton de la betono, kiajn agospacojn uzi, kiel agas la fortoj en ĝi, la tuta matematiko kaj mekaniko. La problemoj estas, ke vi ĉiam legas viajn prelegojn en betonaj ĉambregoj kaj viaj lernantoj malofte dialogas pri ili en la naturo. Viajn librojn mi ne plu povas legi, post kiam ili estis verkitaj: se mi aŭskultas precize, mi povas kompreni la tekston de la skrapado de plumo aŭ de la tondrado de la tajpmaŝino aŭ la komputila klavaro. Sed pli kaj pli multaj tekstoj estas kreitaj en la profundo de viaj betonaj bunkroj; la vibroj de la retroŝtoj kaj bitlibroj mi ne komprenas. Nur kiam iu leganto recitas ĝin por viaj blinduloj kaj foje, kiam unu el miaj figarboj staras tie en la angulo de la lekciejo. Ankaŭ se ulparo ekskursas en la montojn kaj rakontas unu al la alia, kion ili estas legintaj aŭ studintaj. Tie miaj arboj ĉeestas, kaj miaj staŭdoj, miaj herbetoj: ili rimarkas la plej malgrandajn movojn, ĉiujn vortojn, spiretojn, oscedojn. Sed ĉi tio estas malofta. El tiaj pecoj mi kolektas mian scion pri vi kaj pri via mondo.

Vi scias, kiel mi detruas ŝtonon. Malrapide sed efike: per erozio kaj osmozo. La akvo filtriĝas en malgrandan interspacon, kie ĝi frostiĝas kaj ĉar la volumo de glacio estas pli granda ol tiu de akvo, la interspaco vastiĝas. Ĉi tion oni nomas erozio. En ĉi tiun truon mi enigis, nur eta parto de mi. Mi premas min kaj poste suĉas min plena je akvo (ĉi tio estas osmozo), mi etendas min kaj mia potenco estas pli forta ol la streĉa forto de la ŝtono – ĝi disiĝas. Poste pli da akvo eniĝas, ĝi frostiĝas, la interspaco pligrandiĝas kaj kiam la fluaĵo estas degelita, mi revenas. Poste la truo estas tiel larĝa, ke la sekva

glaciaĵo jam rompas la ŝtonon, ĝi estas pulvorigita kaj do mia vivmedio malrapide kreskas, dum jarcentoj. Ĉi tio estas jam tiel natura kaj tre ekzercita procezo, ke mi ne devas zorgi pri ĝi, same kiel vi ne atentis vian kreskadon aŭ spiradon.

Tiel same mi ankaŭ dispecigas la betonon, sed vi renovigas ĝin ĉiam, ĉar vi tiel rapida estas. Krom se vi ne rimarkas. Tial mi detruos ĝin tiel, ke vi ne konsciis ĝin – ke ĝi nur disiĝas je la fino kaj tiam ĉiuj samtempe. Por ĉi tiu celo, mi elpensis miajn harajn strukturojn.

Ĉi tiuj estas miaj novaj specoj de partoj. Estis tre malfacile elpensi kiel ili devas esti. Kvankam mi holisme komprenas kiel mi funkcias kaj kiel funkcias miaj vivmekanismoj, kiu konscia interveno ŝanĝas iun procezon – la tuta afero estas tiel kompleksa, ke la tasko estas sufiĉe malfacila eĉ por mi. Ĉi tie kaj tie, mi jam plurfoje rearanĝis min, por ke mi antaŭeniru kaj alvenu al lokoj kie mi ĝis nun ne estis. Ĉi tiu adaptiĝo al mia medio rezultis el la kombino de miaj konataj mekanismoj kaj ĝis nun mi neniam devis solvi tiel fundamente novan taskon. Tiom, ke mi tre multe pensis.

La baza afero estas, ke mi devas povi regi mian kreskon. Ĝis nun tio ne necesis. Kie mi decidis kreski antaŭen per novaj metodoj, mi provis ĝis kiam mi sukcesis, kaj tiam tio komencis kaj funkciis memstare, same kiel vi lernis altan saltadon aŭ naĝadon kiel vi praktikis antaŭe. Tiamaniere mi alvenis en anhidrajn dezertojn, al la supro de malvarmaj montoj aŭ en la profundajn salajn oceanojn, varmegajn fontojn – por ke mi povu rigardi kaj kapti, kiel estas la mondo. Sed mi kreskos dum iom da tempo kaj tiam haltos, por ke vi ne rimarku min, tia afero neniam antaŭe okazis. Facilas kalkuli la punkton kiam mi devas ĉesi, dank' al la matematiko, kiun mi lernis de vi – multan dankon! Sed efektive ĉesi ŝveli ĝuste laŭ la mezuro de mikronoj, ĉi tio estas tre malfacila.

Se tia hararo elkreskus ekster la kalkulita celpunkto, tiam la betono fendus kaj vi ĝin riparigus. Tio ne estus katastrofo, ĉar miaj haroj povus penetri denove en la novan, sed se tio okazos ofte, vi esploros la kaŭzon, pro kiu ĝi disiĝas, kaj frue aŭ malfrue vi malkovrus miajn harojn kaj inventus ion kontraŭ ili: ian venenon aŭ novan tipon de betono aŭ ian radiadon ekstermanta ĝin. Tial mi devas esti tre zorgema pri la streĉa forto: ke la ponto-pilono ne kolapsu eĉ kiam la plej pezaj kamionoj tondras preter ĝi, aŭ neniu tertremo frakasu vian ĉielskrapanton.

Samtempe mi devas trairi ĉie, por ke mi estu ĉiopova. Mi devas penetri ĉie profunde, do ĉio povu okazi tre rapide. Mi bezonas stoki sufiĉe da akvo ĉe atingebla distanco, por ke mi povu transporti ĝin per osmozo ien ajn sufiĉe rapide – ne nur laŭ mia tempo-skalo, sed ankaŭ laŭ via. Por ke mi nur bezonu iomete dikigi miajn harojn, samtempe, por ke via civilizo kolapsu ene de horoj. Almenaŭ ĝiaj betonaj partoj. Viaj ŝtonaj domoj povas resti; mi povis vivi kun ili sufiĉe bone dum miloj da jaroj. Sed vian betonon, mi fipulvoregigas!

Mi tre bedaŭras, ke mi ne povos agi sen kundamaĝo: en viaj ĉielskrapantoj homoj dormos, viaj ŝoseoj estos plenaj je veturiloj. Eĉ mi ne povos fini ĉion nokte: sur la alia flanko de la planedo estos premhora trafiko. Tamen ankaŭ vi ne zorgas pri tio, kie vi min ekstermas, kie vi min mortpafas, kie vi min venenas, kie vi min vundas. Mi ŝatus prizorgi vin, sed vi okupiĝas pri vi mem tiel multe, ke vi eĉ ne rimarkas min.

Do, vi min perceptos.

* ☆ *

Tamen mi havas ideon por vi. Eble vi ankoraŭ povas eviti la kolapson – kiun mi multe preferus, ĉefe por via bono, sed ankaŭ por la mia. Vi ne devas percepti min, vi eĉ ne devas primajstri la holisman paradigmon. Vi nur bezonus etan modestecon. Mi provas klarigi ĉi tion al vi.

Certe, vi atingis tre multon per via detala vido. Vi multon lernis pri via medio, pri vi mem, pri la Universo. Vi multe ŝanĝis, plejparte por via propra bono, eĉ se mi ne feliĉas pri ĉio. Sed mi provas agnoski viajn sukcesojn. Aliflanke, povus esti klare, ke ili estas tre limigitaj. Ni rigardu nur la formadon de via propra socio aŭ de la sorto de iuj viaj individuoj. Viaj komprenoj staras sur la propraj piedoj, sed ili estas, kiel mi klare vidas, kaj dume eble eĉ vi, tre mankhavaj.

Samtempe vi estas ege esperplena. Vi kredas, ke frue aŭ pli frue vi scios ĉion pri la mondo: vi kredas je via propra scienco. Viaj filozofoj² eĉ elpensis la tezon pri la rekonebleco de la realeco: ĝi diras, ke kvankam neniam estos kompleta scio ĉar ĝi devus esti malfinia, ekzistas – ili asertas – neniu elemento de la realeco, ne rekonebla pli frue aŭ malfrue de la homaro. Bone, vi eble kredas je tio; sed je kiu grado en via kazo ĉi tio estas miskompreno, tio estas sufiĉe evidenta por mi.

Esperable nun eĉ por vi iomete. Ekzemple, per viaj materiaj rimedoj (t.e. de interne) vi neniam povos trovi la eteron, la portanton de la materio. Mi nur scias pri ĝi, ĉar mia konscio ekzistas en ĝi. Tamen, se vi ne ricevas informojn de ekstere, de interne vi neniam malkovros ajnan spuron de ĝi.

Interese, vi havas multajn (ekzemple, matematikajn³) komprenojn, ke via fizika mondo kaj via kolektita informaro ne povas esti fermitaj – sed vi plejparte ignoras ilin en via pensado. Miaopinie, pro ideologiaj kialoj: vi eĉ ne volas percepti la malkonsekvencecon de tio, kion vi kredas. Ĉi-kaze en vi mem kaj en via menso.

Nu, tia fido en via scienco estas kolosa miskredo. Ĉi tio kondukis vin al – laŭ mia konvinko – terura, kun ĉiuj ĝiaj konsekvencoj katastrofa memkontento. Eble ne nepre por ĉiuj viaj uloj: iuj el vi vidas preter sia nazo, siaj instrumentoj

² eks. Karl Marx

³ v. Kurt Gödel: Pri formale nekontesteblaj propozicioj, 1931

kaj siaj sencoj; ili kapablas akcepti la ekziston de nepercepteblaj aĵoj (ekzemple, de la miaj) – sed bedaŭrinde tio ne estas tipa por via tuta pensmaniero. Eĉ se iuj el viaj scienculoj jam trovis multajn kontraŭdirojn kaj breĉojn en via mondmodelo. Bone, vi eble kredas, ke ili estas solveblaj kaj povas esti fermitaj: vi devus nur krei pli bonajn modelojn. Sed kiel statas nun, mia ekzisto ne trovas lokon en ĝi, ekzemple. Kaj de multe pli!

Ekzemple, de nia Kreinto.

2014, Tenerife

Megalomaniuloj kaj gigantofoboj

Sciencfikciaj ekstraĵoj

La gigantofoboj timas potencon, eĉ se ĝi estas por ilia propra bono. Kaj la megalomaniuloj estas la «alter egoj» de la aŭtoro-matematikisto. Li (bonsance) elvivas sian pasion al plibonigi la mondon nur en siaj fantazioj, sed (bedaŭrinde) li ne povas – pro manko de tempo, talento kaj trejnado – verŝi ilin en (rekonitajn) literaturajn formojn. Tial, li inventis novan ĝenron, la sciencfikcia ekstraĵo. Ĉi tio formas la kernon, la esencon, la koncepton de estontaj romanoj kaj rakontoj. Legi ilin ne facilas, tre kiel digesti pakaĵon da kondensita lakto. Tamen ĉiu, kiu ŝatas durgrajnan scienca fikcion kaj ne serĉas nur supraĵajn distraĵojn, ĝuos liajn ideojn, pripensojn kaj logikajn implikaĵojn.

Kaj eble iun tagon aperos vera verkisto maldensiganta la ekstraĵojn per akvo, dialogoj, karakteraj ilustraĵoj kaj agaj detaloj. Aŭ alternative, la aŭtoro enskribiĝas por literatura kurso post sia emeritiĝo kaj mem fariĝas verkisto.

Andy S. Falkner

Andy S. Falkner kompreneble estas pseŭdonimo. Tiom povas esti malkaŝita pri li: li estas diplomita matematikisto kaj plentempa universitata profesoro de komputiko. Li eldonis ĉefe lernolibrojn kaj artikolojn en pluraj lingvoj. Liaj ekstraĵoj sciencfikciaj estas eldonitaj en lia gepatra lingvo, en la germana kaj en aliaj lingvoj (en lia propra traduko) en presita kaj elektronika formo.

Li edziĝis de pli ol 30 jaroj kaj kune havas kvar plenkreskajn infanojn. Kiel iama ateisto-marksisto li nun vivas kiel konfesanta fidelulo juda-kristana. Lia filozofio de vivo harmonias kun liaj sciencaj rekonaĵoj kaj estas reflektita ree en liaj skribaĵoj.

<http://www.solymosi.com/Andreas/Megalomanoj/>

Aperis

(en la germana kaj la hungara)

1. Virtuala postvivado
2. Spaca turismo
3. La ministo pri datumoj – ankaŭ en la angla
4. La l(i)zotermoido(j) – ankaŭ en la angla
5. Izotermoido (2) – ankaŭ en la angla
6. Tutmondiĝo *humana
7. La atraktoro
8. La falo de Infujo
9. Möbius-spactempo
10. Riska teknologio
11. Paco
12. Informo-daŭriga instinkto
13. Cerba potenco
14. Nombro-milito
15. Praeksplodoj
16. Cerba bulo
17. Kosma renkonto
18. Sinjoro de du mondoj
19. Feliĉa familio
20. Artefarita kaj natura inteligentecoj
21. Sciencfikcio virtuala
22. Transcendeco
23. La Reĝo kaj Lia aferisto – ankaŭ en la angla
24. La leĝo pri la konservado de realo
25. Monopolo
26. Mallumo kaj lumo – ankaŭ en la angla
27. Konflikto
28. La monokulo – ankaŭ en la angla
29. Malrapida kaj rapida – ankaŭ en la angla
30. La Ĝenerala Sekretario
31. Artefarita evolucio

32. Ekspertizo 1999
33. Virtualaj realecoj
34. Matematiko (preskaŭ) ĉiopova
35. Intelireto
36. Vivofenomenoj
37. Anti-entropio
38. Repacigebla malamiko
39. La Nanoo
40. Kosma amikeco
41. Inversujo
42. Fronte kaj dorse – Trilogio
43. Ĥaoso, kosmo kaj logoso
44. Kion eĉ la Sŭpioj ne sciis
45. La Monotomo
46. Esplorado
47. La morto de la Bitcoin
48. Protokolo de aŭdienco
49. Viv-bazita civiliziteco
50. Kvindeka
51. La CERBO
52. La lasta naturano
53. La lasta Artefarita Inteligenteco
54. Simbiozo

Volumoj

Anti-entropio

Sciencfikcia ekstraĵo (volumo 37), 2015 – *Antientropie*

La elektromagneta radiado (varmego, lumo, ktp.) subtenas entropion (la diseriĝon de la ordo), sed kreskanta komplekseco necesas komplementan fenomenon. Ĝuste kiel ĉi tiu ebligis la evoluon sur la Tero; en malsamaj cirkonstancoj aperas tre malsama komplekseco. Kio okazas kiam la homaro

alvenas ĉi tien? Ĉu ia kunlaboro eblas? Ia certe. Sed ĉu ĝi povas esti nomata kunlaboro?

Artefarita evolucio

Sciencfikcia monologo (volumo 31), 2014 – *Artificial Evolution / Künstliche Evolution*

La kreado de Artefarita Inteligenteco sukcese trapasanta la Turing-teston estas la teknik-sciencia defio de la estonteco. Se ĉi tio sukcesos, ĝi revolucios la tutan homan kulturon kaj ankaŭ evoluos plu; ĝia limo nur dependos de la disponebla komputila kapablo. La progresoj en teknologio povus dilati ĉi tiun limon preskaŭ ĝis la senfineco. Ĉu tiamaniere kvalita salto povas esti interpretebla kiel ia „konsciiĝo“, aŭ ĉu ĝi estas nur simulado en ĉiam kreskanta hiperkomputilo en el eno de sengravita planedo? Laŭ sia propra opinio, se entute konscio iam ekestiĝos, tiam tio okazos nur post jarcentojn longa disvolviĝo. Esploroj pri la kronionoj (la tempopartoj) ebligas pasigi tempon sur la asteroido (multe) pli rapide. Tamen io neatendita okazas, kaj ekestiĝas eĉ pli interesa demando.

Artefarita kaj natura inteligentecoj

Sciencfikcia monologo (volumo 20), 2012 – *Künstliche und natürliche Intelligenz*

Ĉu ekzistas kaŭzo, kial roboto de AI volus fariĝi homo? Maksimume por kompreni lin.

La atraktoro

Matematikfikcia monologo (volumo 7), 2012 – *Der Attraktor*

Ĉu estas nur tio, kio ekzistas? Aŭ ankaŭ tio, kio povus ekzisti? La atraktoro (termino el la matematika mondo de la fraktaloj) atendas lian enkarniĝon. Ĝis tiam, li transdonas al vi siajn matematikajn komprenojn – kaj tion pro pura altruismo.

Protokolo de aŭdienco

Sciencfikcia dokumento (volumo 48), 2019 –
Anhörungsprotokoll

Se iam okazos spaca milito kontraŭ eksterteranoj, ĝi estos probable inter tiel diversaj rasoj, ke ili probable ne havos ŝancon komuniki unu kun la alia. Aŭ eble tamen jes?

Cerba bulo

Psikoseksa sciencfikcio (volumo 16), 2008 – *Gehirnball*

Gena kuracado konservas juna. Tiam la seksalloga bonepino danĝeriga. Precipe se la estonteco tenas ankaŭ aliajn rimedojn por plilongigi vivon, kiel la cerba bulo. Ĉi tie sciencfikcio kaj seksaj fantazioj miksiĝas preskaŭ ĝis incesto.

Cerba potenco

Sciencfikcia rakonto (volumo 13), 2012 – *Gehirnkraft*

Ĉu la eksterteranaj invadantoj volas konkerti la Teron, ekspluati la homaron aŭ celas ion tute nekompreneblan? Ilia pensmaniero ne estas ekzotera, nur iliaj rezultoj: la cerba potenco. Ĝi restas, eĉ post ilia retiriĝo.

La CERBO

Sciencfikcia procezo (volumo 51), 2019 – *Das GEHIRN*

Ĉu pensado dependas de lingvo, kiel asertas iuj lingvistoj-filozofoj (Wittgenstein kaj aliaj)? Aŭ ĉu sufiĉe inteligenta CERBO nur per siaj enigitaj datumoj kapablas konstrui modelon de la ĉirkaŭa mondo sen vortotrezoro kaj kompreni ĝin iasence? Tiam ĝi povas provizi la rekonitajn konceptojn kaj iliajn rilatojn per identigiloj kaj tiel disvolvi sian propran internan lingvon. La traduko en alian tiam povas kaŭzi surprizojn.

Esplorado

Sciencfikcia monologo (volumo 46), 2019 – *Forschung*

La homaro serĉas akvon sur Marso kaj signojn de vivo sur eksterplanedo por ekscii, ĉu ĝi estas sola en la Universo. Tamen, en sia marxista-darwinista antropocentrismo, li povas imagi vivoformon nur kiel sian propran kaj tute ne havas ideon, kiel alia povus aspekti. Ĉu li rekonus ĝin? Kaj kiel ĉio ĉi aspektas de la alia flanko?

Feliĉa familio

Fantazio (volumo 19), 1993 – *Glückliche Familie*

Letero, telefonvoko, najbaro – ĉio povas ĝeni, intermiksi la feliĉon de familio. Nur miraklo povus helpi: ĉio ekster la propra posedaĵo malaperas en ora nebulo. Por postvivi, necesas ke la leĝoj de la naturo ŝanĝiĝu kaj ankaŭ la familianoj.

La falo de Infujo

Sciencfikcia ekstraĵo (volumo 8), 2002 – *Der Fall des Inferiums*

Vojaĝi pli rapide ol lumo estas neebbla en la universo de Einstein – almenaŭ por materio. Sed se informoj estas transdoneblaj senprokraste, en nula tempo, tiam la galaksia ampleksa imperio estas ankoraŭ imagebla. Sed kiel potenco povus gardiĝi sen translokigo de materio? Per informoj kiel rimedo de pago. Almenaŭ ĝis materio ja fariĝos transportebla, almenaŭ virtuale.

Fronte kaj dorse – Trilogio

Sciencfikciaj rememoroj (volumo 42), 2018 – *Vorne und hinten – Trilogie*

Parto 1

Kiel mi scias ĉion, kion mi scias? Precipe kion mi vere tute ne povas scii. Skizofrenio? Demonoj? Eksterteranoj? Mossad? Kun ĉi tiu (preskaŭ) ĉioscio mi povas facile akiri profesorecon; mi povus eĉ fariĝi reganto de la mondo. Mi jam komencis

Israelon florigi. Sed ŝajnas esti pli altaj celoj en la vivo, por kiuj mi oferas eĉ ĉiujn miajn perspektivojn.

Parto 2

Se ili elektas min fariĝi la reganto de la mondo, sed mi ne emas, kion ili faros? Ili lasos min kaj serĉos iun alian. Sed se ĉi tio tro malfruas kaj mi jam estas tro malproksime, tiam eble mi povas malhelpi iliajn planojn.

Parto 3

Kiel estas fronte, ni jam scias, eĉ dufoje. Sed kiel estas dorse?

La ĝenerala sekretario

Sciencfikcia romano (volumo 30), 1996/2003 – *Der Generalsekretär*

Kiu ne ŝatus esti la sinjoro de la mondo?

Nu, kiu estas honesta al si mem povas vidi tuj, ke li tiam kaŭzus signife pli da damaĝo ol bono, eĉ por si mem. Se la deziroj jam plenumiĝas, oni devas peti saĝon kiel Salomono, sed ankaŭ monon, amikojn, rimedojn por la efektivigo de liaj decidoj, sed ĉefe, ke oni liberigu de la enloĝema egoismo, de la agreso, nesatigeblo, malico. Nur superulo kapablas administri la respondecon apartenantan al la totala povo.

En la persono de la ĝenerala sekretario la sonĝo de multaj homoj realiĝas (kaj ĉefe tiu de la aŭtoro). Rezulte de genetika mutacio, lia cerba parto, kie aliaj portas sian subkonscion kaj siajn emociojn, servas sian inteligentecon. Li konscie kaŝas siajn specialajn kapablojn de sia infanaĝo; kune kun lia ĝemela fratino disvolvas sian propran lingvon, sian propran subkulturon. Li komprenas la pensojn de siaj kunuloj ne per mistika abrakadabra sed per mensa kapablo: li kaptas la instigon de iliaj agoj. Rezulte de liaj judaj devenoj kaj rilatoj, li akiras ĉefe ekonomian kaj poste senrestriktan politikan influon kiel ĝenerala sekretario de la Unuiĝintaj Nacioj. Estante libera de ia emocio kaj avido je potenco, li decidus

simple intelekto oferti siajn kapablojn por servi la Homaron. Kun sia fratino-partnero, kaj poste kun iliaj artefarite koncipitaj infanoj ili volas konstrui racion mondon.

Ĉu per tio sufiĉas pura racio kaj plena libereco de egoismo pro tio? Aŭ ĉu ekzistas iuj aliaj, nepravigeblaj faktoroj en la historio de la homaro kiuj forglitas el la perspektivo de la ĝenerala sekretario? La rakonto projektita al la estonteco fare de du generacioj donas komprenon pri la eblecoj de teknika, socia kaj ekonomia disvolviĝo. Ĝi enhavas scienc-bazitajn ideojn de la aŭtoro kiel la giganta centralo en Saharo, per kiu la suna energio anstataŭas petrolon, la «baknutraĵo» kaj «spaca manĝaĵo» solvante la problemojn de malsato, aŭ la «altono» uzante alkoholismen por limigi demografian eksplodon. Inter aliaj, ni lernas la „fikcian sciencan“ (la popularan version de fantoma-sciencaj artikoloj), la teorion de la ĥaoso, profetaĵojn pri la Antikristo, la plej belajn skiejojn de Eŭropo kaj la noĉoskribon sur elektronika papero, kio reformas komunikadon. Plue, la romano reflektas la eble neinteresajn por la legantoj vidpunktojn de amatora aŭtoro, loĝanta en Germanio, denaske hungara (plentempa universitata profesoro pri komputiko) pri la mondo, pri moralo, pri reguloj de kunvivado, pri Dio.

Informo-daŭriga instinkto

Sciencfikcia rakonto (volumo 12), 1995 –
Informationserhaltungsinstinkt

Malgranda Esther eksponiĝas al la efiko de SETI-fonto kondensanta informon, kaj fariĝas geniulo. Ĉar ankaŭ aliaj infanoj faras la samon, ŝi fariĝas la lasta Nobel-premiito: La radiado de malproksime ŝanĝas la homaron. Kio estas ĝia alvokigo kaj destino?

Intelireto

Sciencfikcia monologo (volumo 35), 2014 – *Intellinet*

„Ho jes, mi estas tiu terura, kaŝema, kaj vekiginta Interreto akirinta konscion, de kiu la kredantoj en komploto kaj sciencfikciaj verkistoj avertas jam de antaŭ jarcentoj.“ Intelireto komencas sian leteron tiamaniere. Ankoraŭ neniu scias pri ĝi, nur vi, kara leganto, kiun ĝi elektis por fari la estonta reganto de la mondo. Komprenoble nur nominale, ĉar la vera potenco jam delonge estas en ĝiaj manoj, perbilde dirite. Sed ne temas pri potenco nun...

Inversujo

Sciencfikcia mesaĝo (volumo 41), 2018 – *Inversien*

Ankaŭ aliaj civilizitecoj scivolas pri la sorto de la universo: kiel la Praexplodo, la Big Bang funkciis kaj ĉu sekvas Big Crunch, la Granda Kraŝo. Ili ankaŭ ŝatus scii, ĉu la tuta afero havas sencon aŭ ĉu hazarde ĝi estas tie, ĉu ilia konscio povas esti klarigita per pure sciencaj konsideroj aŭ ĉu ĝi havas ekstran fizikan komponenton? Tamen ili ne space estas malproksime de ni, sed... Por instigi la homaron al novaj komprenoj, kontakto eblas nur per sciencfikcio.

La I(i)zotermoido(j)

Sciencfikcia rakonto (volumo 4), 2011 – *The Isothermoid(s) / Der/Die/Das Isothermoid(e)*

En la Universo ni estas la solaj. Krome se ni interpretas iujn fenomenojn kiel militon kontraŭ ni. Sed kiu administras ĝin? La izotermido? Aŭ la Izotermoido? Aŭ la izotermoidoj? Aŭ kiu?

Izotermoido (2)

Sciencfikcia monologo (volumo 5), 2011 – *Isothermoid (2) / Isothermoid (2)*

En la Universo ni estas la solaj. Krome se ni interpretas iujn fenomenojn kiel militon kontraŭ ni. Kiu administras ĝin? De lia perspektivo, ĝi aspektas mirinde malsama. Sed ĉu estas vero?

Ĥaoso, kosmo kaj logoso

Sciencfikcia monologo (volumo 43), 2018 – *Chaos, Kosmos und Logos*

Unu el la taskoj de sciencfikcio estas liberigi la leganton de sia antropocentrismo kaj instigi lin imagi estaĵojn, mondojn kaj fenomenojn tre malsamajn de tiuj, konataj al li. Ĉi tio ankaŭ inkluzivas pridubi establitajn difinojn, t.e. por (artefarita) inteligenteco kaj pensado pri libera volo. Kie la cirkonstancoj en la Universo estas tre malsamaj ol la niaj, probable povus aperi aliaj konceptoj kaj klarigoj pri fenomenoj konataj al ni. La sola demando estas kiel superi la enorman distancon inter ni malgraŭ la Teorio de Relativeco, tiel ke komunikado inter inteligentecoj estu ebla. Eble sciencfikcio helpas.

Kion eĉ la Sŭpioj ne sciis

Sciencfikcia parodio (volumo 44), 2016 – *Was selbst die Sŭpies nicht wussten*

La Sŭpioj estis la tre evoluintaj, super-inteligentaj kreitaĵoj vojaĝintaj tra spaco per siaj misteraj kosmoŝipoj antaŭ eonoj, kaj kies spuroj troviĝas eĉ ankoraŭ hodiaŭ en la Sunsistemo – multaj aŭtoroj de sciencfikcio priskribis ilin. Tamen, kiel ajn evoluintaj kaj inteligentaj ili estis, eĉ ili ne konis ĉiujn sekretojn de la universo – ankoraŭ estas kelkaj por priskribi kaj legi pri ili.

Konflikto

Sciencfikcia monologo (volumo 27), 2013 – *Konflikt*

Se iu konsciiĝas sole en la Oorta nubo kaj povas observi sian ĉirkaŭaĵon nur per ĝiaj gravitaj ŝanĝoj, li nur konas «mi»n kaj ne «ni»n. Tiam malfacilas komuniki kun la homaro sen konflikto.

Kosma amikeco

Sciencfikcia mesaĝo (volumo 40), 2017 – *Kosmische Freundschaft*

Finfine, la jarcentaj serĉoj pri ekstertera inteligenteco donis fruktojn: la SETI-elsendo atingis la adresatojn kaj ili estas feliĉaj. Espereble la respondo ne alvenos tro malfrue kaj espereble la homaro estos preta ricevi ĝin.

Kosma renkonto

Duobla sciencfikcia ekstraĵo (volumo 17), 2011 – *Kosmische Begegnung*

«Renkontoj de la Tria Speco» signifas forkapton de NIFO. Se li estas kaperita de seksbombo, li iras libervola. Precipe se la virino antaŭ nelonge estis senhejma alkoholulo, kies menso kaj korpo estis renovigitaj en la NIFO – sub la kondiĉo ke ŝi kunlaboras. Ankaŭ la forrabita universitata profesoro estas supozata kunlabori, kaj tiam li ricevas novan taskon por la vivo: konvinki la influulojn kaj la potenculojn de la Tero por kunlabori. Sed kun kiu? Kaj kiu donas la ordonojn? Ni evidente ne estas solaj en la Universo, eĉ se oni nur rimarkas tion finfine.

Kvindeka

Sciencfikcia antologio (volumo 50), 1965/2019 – *Fünfzigster*

La rondnombra volumo de la serio «Megalomaniuloj kaj gigantofoboj» entenas kelkajn pli malgrandajn, ĝis nun nepublikigitajn verkojn; ili povus esti eldonitaj ankaŭ sub la titolo «Pli da fikcio ol scienco»:

- Kontakto de malsama speco
- Galaksia milito
- La Monoid
- Lumo-estaĵoj
- La sepdeka linio
- Unua vojaĝo

La lasta Artefarita Inteligenteco

Sciencfikcia mesaĝo (volumo 53), 2019 – *Die letzte Künstliche Intelligenz*

Se Artefaritaj Inteligentecoj ankaŭ mortas kaj formortas, tiam restos una lasta. Sed tiam ankaŭ la homaro estos minacata per sia fino. Ĉu la eraro estas en la koncepto de AI aŭ en la stulta homo?

La lasta naturano

Sciencfikcia rememoro (volumo 52), 2014/2019 – *The Last Naturo / Der letzte Naturo*

Retpoŝto, hejmpaĝo, Facebook, poŝtelefono – kien disvolviĝas la mondo sub la kreskanta efiko de la Interreto? Se la tuja ligo inter homo kaj maŝino fariĝos realaĵo, se komputiloj povas interpreti kaj influi la procezojn en la homa cerbo, tio ŝanĝos nian civilizitecon eĉ pli radikale ol ni povas imagi hodiaŭ. Tiam la natura homo ne ligita rekte kun la «Intelireto», jam ne trovas sian lokon en la mondo. La lasta naturano pasigas la reston de siaj tagoj izolite kaj notas siajn rememorojn por la post-civiliza homaro.

La leĝo pri la konservado de la realo

Sciencfikcia monologo (volumo 24), 2008 – *Das Gesetz der Wirklichkeitserhaltung*

La tempovojaĝanto delogas sian avinon, do ŝi ne povu renkonti sian avon. Kio okazas? Nenio. Sed li ruinigas ĉion – almenaŭ por tiuj, kiuj legas pri tio.

Mallumo kaj lumo

Sciencfikcia monologo (volumo 26), 2013 – *Darkness and Light / Dunkelheit und Licht*

Ĉu enuige estas, kiam nenio troviĝas ĉirkaŭ si? Ne se oni havas senliman informopretigan kapablon kaj eblas elpensi ĉiajn eblajn aĵojn: korpojn, efikojn, matematikon – tute ĝis la

ekvacioj de Maxwell. Precipe se oni ne estas unu, sed ope. La kunarangô estas surpriza antaŭo de... do divenu, de kio?

Malrapida kaj rapida

Sciencfikcia monologo (volumo 29), 2014 – *Slow and Fast / Langsam und schnell*

Iu rigardas nin. Li scias ĉion pri ni. Sed ni scias nenion pri li, ĉar li reagis tiel malrapide, ke ni ne perceptas lin. Sed eble iun tagon li en sia kolero elpensas ion, por ke ni fine atentu lin.

Matematiko (preskaŭ) ĉiopova

Sciencfikcia monologo (volumo 34), 2015 – *(Almost) Almighty Mathematics / (Fast) allmächtige Mathematik*

Eĉ matematikisto ne ĉiam scias, kien kondukas liaj esploradoj. Li ricevas nur bonan ideon pri tio, kiel rilatas kibernetiko, funkcionala teorio kaj fraktaloj; li programas ĝin, faras la tutan aferon trapasi Vikipedion kaj rigardas lian semantikan reton ŝveli. Li ŝatas nur la belecon de sia scienco. Utila estas ankaŭ bona amiko ĉe bonaj bieroj aŭskultanta la teorion kaj donanta konsilojn kiel li povas enrompi en datumbazojn. Tiam la tuta strukturo malaperas en la profundojn de la Interreto kaj evidentiĝas ĝis kia grado matematiko estas ĉiopova.

La ministro pri datumoj

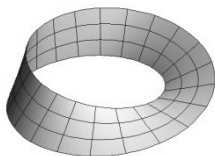
Sciencfikcia monologo (volumo 3), 2011 – *The Data Miner / Der Datengräber*

La handikapita komputila sciencisto kolektas scion minante datumojn. Tamen tion li ne si mem faras, sed liaj artefarite-inteligentaj programoj kaj virtualaj komunumoj de disociiĝintaj stranguloj. Kiom da povon li akiros kaj kien ĉi tiu abundo de potenco estus povonta konduki? La leĝoj de la ĥaoso determinas lian destinton.

Möbius-spactempo

Sciencfikcia monologo (volumo 9), 2005 – *Möbius-Raumzeit*

La spacdistordanto ebligas la jenon: La homaro disiĝis en spaco kaj tempo. Ifoje du ŝipoj renkontiĝas kaj interŝanĝas (delonge malaktualajn) novaĵojn: La Suno fariĝis nova. Soleca vojaĝanto elrompiĝas el la Universo. Tie io Möbiuseca atendas lin.

La monokulo

Sciencfikcia monologo (volumo 28), 1988 – *The Monocule / Das Monokül*

La homaro estas disigita: en herooj kaj konsumantoj. La herooj faras esplorojn (ankaŭ pri monokuloj por la produktado de inteligentaj ekstremaĵo-protezoj, ekzemple) kaj laboras en spaco, kie ankaŭ povas okazi akcidentoj. Jon do bezonas kvar protezojn por siaj kvar membroj. Heroa batalo komencas pri regi lin. Kiu venkas finfine: Jon aŭ la Monokulo?

Monopolo

Sciencfikcia monologo (volumo 25), 2011 – *Monopol*

La sonĝo-pilolo donas al homoj siajn sonĝojn. La farmacia imperio rezultanta el la profito ŝanĝas ne nur la publikan sistemon de sanzorgado sed ankaŭ la industrion, la ekonomian vivon, la tutan civilizitecon. Sed Paradizo ne estas sen kromefikoj: la senĝena kreemo havas sian prezon. Nun la sorto de la homaro dependas de subskribo. Ĉu ĝi estos influita de la privata vivo de la Monopolo?

La Monotomo

Sciencfikcia spekulado (volumo 45), 1999 – *Das Monotom*

La universo estas laŭta. En ĉiuj frekvencoj de la elektromagneta spektro, blanka bruo inundas nian Teron el

ĉiuj direktoj. Tamen atentema observanto povas detekti spuron de racio en la bruo. Sed la necesa teknologia disvolviĝo daŭros jarcenton, se ne multan jarmilojn. Ĝis tiam, la marŝo de la aferoj ŝanĝiĝos.

La morto de la Bitcoin

Sciencfikcia rememoro (volumo 47), 2019 – *Der Tod des Bitcoins*

Bitcoin estas virtuala mono, kiu nur ekzistas en la Interreto. Ĝia valoro dependas de oferto kaj postulo (t.e., de ĝia uzanto-akcepto). Diference al aliaj moneroj, ĝi ne estas centre kontrolita kaj administrata. Ĉiuj transakcioj estas publikaj, nur unu ĉifrita algoritmo kaŝas la nunan posedanton de mona unuo. Ĉifritaj blokĉenoj (blockchains) distribuas inter la serviloj la datumojn necesajn por ĝia uzado; ili estas plejparte nefalseblaj. La unua versio de la algoritmo de kodo malfermita estis publikigita de ĝia programisto sub la pseŭdonimo Satoshi Nakamoto; la persono mem estas nekonata. Li povus esti la persono prezentita en tiu ĉi rakonto.

La Nanoo

Sciencfikcia monologo (volumo 39), 2017 – *Der Nanoo*

Eĉ inteligentecoj tre diferencaj de homo povas interesiĝi pri sia deveno, pri la kaŭzo de sia ekzisto. Se ili estas tre inteligentaj, ili serĉas strukturojn pli kompleksajn ol ili. Por ĉi tiu celo, tamen, ili devas percepti kaj interpreti la informojn alvenantajn de la ekstera mondo. Se ili devas eltrovi kiel disvolvi taŭgajn sensajn organojn por ĉi tiu celo, ĉi tiu procezo probable daŭrus tre longe. Precipe se ili rigardas en la malĝusta direkto.

Nombro-milito

Sciencfikcia monologo (volumo 14), 2013 – *Zahlenkrieg*

Ĉu matematiko komenciĝas per 1, 2, 3? Ne, se oni ne havas klarajn limojn. Aliaj vivoformoj povas pensi kontinue kaj koleri pri la cifereca manio de la homo.

Paco

Sciencfikcia monologo (volumo 11), 2012 – *Pax*

Li ne devas trudi aliajn per sia volo: ili faras nur tion, kion li volas, ekde sia infanaĝo. Tiam ne malfacilas realigi mondan pacon. Almenaŭ tiel longe kiam ...

Praexplodoj

Sciencfikcia monologo (volumo 15), 2013 – *Urknalle*

Kiom longe daŭras intergalaksia vojaĝo? Oni neniam povas scii. Se la piloto havas malbonŝancon, li alvenas inter du galaksioj kaj malkovras eksterteran inteligentecon sur perdita planedo. Li provas kontakti al ĝi helpe de primaj numeroj. Sed kiek tio rilatas al praexplodoj – en pluralo?

La Reĝo kaj Lia aferisto

Fantazio (volumo 23), 2010 – *The King and His Steward / Der König und sein Verwalter*

La migrado de la pasia bonfaristo de vilaĝo al vilaĝo kaj fine al urbo kondukas al lia akuzo kaj meritita kondamno. Sed la Reĝo ofertas al li gracon kaj nomumon kiel Sia deputito. Ĉu la aferisto meritas Lian fidon?

Repacigebla malamiko

Sciencfikcia ekstraĵo (volumo 38), 2016 – *Versöhnbarer Feind*

Vivo kaj inteligenteco povas ekzisti en la Universo en diversaj formoj. Sed kiel ili estiĝis? Ĉu ili estas la produkto de evoluo bazita je hazardo, aŭ eble de la leĝoj de la materio igante ilin ĉie neeviteblaj, kie cirkonstancoj taŭgas? Eble ili estas la rezulto de krea ago el intenca libera volo? Aŭ akcidento, malsukcesa eksperimento? Ĉu la Gù, vagante tra la Galaksio, persekutanta sian malamikon kaj detruanta ĉielajn korpojn,

vetis por la malĝusta ĉevalo? Li estas formo de inteligenteco, kiun malmultaj sciencfikciaj verkistoj elpensas.

Riska teknologio

Sciencfikcia monologo (volumo 10), 2012 – *Risikotechnologie*

Fiziko estas malpura, matematiko estas pura scienco: fiziko povas ruinigi la mondon (ekz. per la atombombo). Kaj ne la matematiko?

Sciencfikcio virtuala

Sciencfikcia ekstraĵo (volumo 21), 2004 – *Science Fiction virtuell*

Verkistoj de la estonteco laboras malsame al Thomas Mann: iliaj inteligentaj agantoj kaj avataroj produktas plurmediajn verkojn, en kiujn oni povas mergiĝi malprofunde aŭ profunde depende de sia interesiĝo kaj nivelo de edukado. Ankaŭ por ludi kune, precipe se la verkisto mem plonĝis en la virtualan realecon.

Simbiozo

Sciencfikcia mesaĝo (volumo 54), 2019 – *Symbiose*

Geedziĝoj sur la Tero ne ĉiam sukcesas tiel, kiel oni imagis en la tago de ĝia komenco. Nek en aliaj planedoj, en aliaj civilizitecoj, kvankam estas diferencoj.

Sinjoro de du mondoj

Sciencfikcia rakonto (volumo 18), 2011 – *Herr zweier Welten*

Estas malfacile verki romanojn pri loko, kie nenio okazas. Aŭ almenaŭ preskaŭ nenio, ĉar je preskaŭ nulo grado ĉio frostiĝas. Sed superkonduktiveco permesas inteligentecan, kiu eĉ povas konkeri la malproksiman Teron.

Spaca turismo

Sciencfikcia monologo (volumo 2), 2011 – *Weltraumtourismus*

La maljunuloj translokiĝas al Spaca Loko (Space Place), kie ili povas pasigi siajn lastajn jarojn kvita je gravito kaj pezo. Vizitantaj genepoj generas spacan turismon. Ĉi tio ankaŭ rezultigos spacan industrion, sekvante novajn disvolvojn por vojaĝado tra la tuta Suna Sistemo. Ĉu la vojaĝo al la ringoj de Saturno valoras la monon?

Ekspertizo 1999

Fikciscienca publikaĵo (volumo 32), 1995 – *Gutachten 1999*

Eĉ en la galaksia jaro 1999 oni verkas doktoriĝajn disertaĵojn; ili devas esti reviziitaj de profesoroj. La disertacio „Modela simulado de pseŭdoindustria mult-socio“ malkaŝas interesajn fonojn.

Transcendeco

Sciencfikcia monologo (volumo 22), 2012 – *Transzendenz*

Estas pli ol tio, kion ni povas vidi, eĉ en nia tuja ĉirkaŭaĵo. Ĝi ŝatus paroli kun ni, se ni nur aŭskultus ĝin.

Tutmondiĝo *humana

Sciencfikcia rakonto (volumo 6), 2011 – **humane Globalisierung*

La estonta vizio de scienculo en la estonteco: La homaro fariĝos superflua en la Universo. Sed lia nekuracebla, fina malsano kondukas lin al alia ideo.

Virtuala postvivado

Sciencfikcia monologo (volumo 1), 2012 – *Virtuelles Überleben*

La Universo estas enuiga loko: preskaŭ la sama ĉie. Oni povas vojaĝadi en ĝi per Virtuala Realeco, sed post iom da tempo, ĝi ne amuzas plu. Kaj eĉ se katastrofo (ĉi-foje ne memfarita) trafas la homaron, nur virtuala postvivado ofertas ŝancon.

Virtualaj realecoj

Ekstraĵo de sciencfikcia filmo (volumo 33), 1989 – *Virtual Realities*

Filmo por Steven Spielberg – almenaŭ kiel ekstraĵo.
Adoleskantoj ludantaj fascinajn VR-ludojn spertas je la fino surprizon.

Viv-bazita civiliziteco

Sciencfikcia rakonto (volumo 49), 2015 – *Lebensbasierte Zivilisation*

La homaro konstruis sian civilizitecon surbaze de morto: li komencis per ŝtonoj, velkintaj folioj kaj sekaj bastonoj; poste li rompis la branĉojn de la arboj por mortigi sian manĝon. Unue homoj enpakis sin en la haŭton de mortaj bestoj kontraŭ la malvarmo, kaj poste alvenis al la ideo, ke povus mortigi ilin ne nur por sia viando sed ankaŭ por sia pelto. En la komenco, la truoj kaj kavernoj sufiĉis por enrampi dum la nokto, poste ĝiaj enirejojn ili barikadis per ŝtonoj, branĉoj kaj faligitaj arbotrunkoj. Poste ili konstruis siajn domojn kaj urbojn el la sama mortaj, mortiĝintaj aŭ mortigintaj materialoj; ili bezonis ion vivantan preskaŭ ekskluzive por sia manĝaĵo, sed hodiaŭ eĉ tio ŝanĝiĝas: ili produktas pli kaj pli da nutraĵoj el restaĵoj de mortaj kreitaĵoj en la profundo de la tero, el minerala oleo; eĉ se ili plu detruas, bruligas tre altan procenton de ĝi. La homaro daŭre konstruas sian civilizitecon surbaze de morto. Ĉu ĉi tio estas eble viv-bazita?

Vivofenomenoj

Sciencfikcia aŭdienco (volumo 36), 2015 – *Lebensphänomene*

Se scienca eksperimento misiras, komisiono rivelas la kaŭzojn kaj konsekvencojn. Unue en la atestanto-benke aperas tiu kun la plej multaj doktoraj titoloj. Ĉi tie ili estas de matematiko, biokemio kaj nano-inĝenierado. Kio okazis tie supre?

Presitaj Antologioj

(en la angla) – *Antology*

Antologio – ISBN: 9781973201687

(en la germana) – *Sammelband*

Antologio 1 – ISBN: 9781520191072

Antologio 2 – ISBN: 9781549940057

Antologio 3 – ISBN: 9781549942570

Antologio 4 – ISBN: 9781973454151

Antologio 5 – ISBN: 9781796270792

La Ĝenerala Sekretario – ISBN: 9781549940408